

Психіка людини у психоенергетичній концепції

М. Й. Варій

Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів, Україна
Corresponding author. E-mail: varyj@ukr.net

Paper received 24.02.17; Accepted for publication 05.03.17.

Анотація. У статті обґрунтовується психоенергетична концепція психіки людини. У цій концепції доводиться, що за сутністю і змістом психіка людини являє собою відносно самостійне індивідуальне холографічне багаторівнєве інформаційно-енергетичне утворення зі своїм пси-кодом, яке утримує інформацію про минуле, теперішнє і майбутнє суб'єкта психіки, його внутрішній і зовнішній світ, а також відображає їх значущість для нього.

Ключові слова: психіка, концепції психіки, психоенергетична концепція психіки, психоенергія, психічне, зовнішнє психічне, внутрішнє психічне, несвідоме, підсвідоме, свідоме, надсвідоме.

Вступ. Сьогодні людська психіка, як і сотні років тому, також є загадкою, незважаючи на тисячі праць із психології. Парадокс полягає в тому, що більшість підручників, навчальних посібників, монографій, дисертацій з різних аспектів психології написані без опори на конкретну концепцію чи модель людської психіки, закономірності, принципи й операційно-функціональні можливості якої мали би бути добре відомі автору. Отже, психічні явища, процеси, акти поведінки та діяльності людини розглядаються відокремлено, відірвано від контексту функціонування її психіки. А це не вірно, оскільки поведінка особистості чи її розвиток залежать від функціонування всієї психіки, а не від окремих психічних явищ, приміром, пам'яті, мислення, характеру, психічного стану, мотивів тощо. Тому дослідження людської психіки, закономірностей її функціонування є актуальним.

Короткий огляд публікацій за темою. Аналіз праць з проблем сутності, змісту й закономірностей функціонування людської психіки свідчить, що наукові думки з цих питань надто різноспрямовані [1; 3; 4; 5; 9; 13; 14 та ін.].

Так, у біологічній концепції психіку людини розкривають через процеси асоціації, котрі є незалежними від свідомості рухових реакцій організму, з опорою на те, що самі асоціації проявляються у вигляді інтелектуальних, смислових процесів. Звідси виходить, що психіка – це біологічні реакції організму, які не підпорядковуються свідомості, але спрямовані на адаптацію організму до середовища з метою вижити в ньому.

Психофізіологічна концепція психіки пояснює появу психічного (психіки) як наслідок спроможності проходження нервових імпульсів рефлекторною дугою через нервову систему людини. Рефлекторна схема нервової системи, запропонована Декартом, виявилася правдоподібною завдяки відкриттю відмінностей між чутливими (сенсорними) та руховими (моторними) нервовими шляхами, що ведуть у спинний мозок.

Лідер нової психофізіології Г. Гельмгольц, який відкрив закон збереження енергії, розглядає психічне як перетворення енергії.

Фізична (психофізична) концепція психіки полягає в тому, що психічне прирівнюється до імпульса, який залежить від інтенсивності подразника, котрий, своєю чергою, визначає інтенсивність відчуття. Вона ґрунтується на психофізичному законі Вебера – Фехнера та законі

Стівенса, які розглядають логарифмічну і ступеневу залежність між інтенсивністю подразника й інтенсивністю відчуття. Але в ньому психічний образ не визначається остаточною структурою фізичного об'єкта, що в ньому відображений.

Близька до фізичної **нейрофізична концепція психіки**, яка прирівнює людську психіку до процесу звичних нейрофізичних реакцій – ранспортонів, метаболітів, медіаторів, проходження електричних сигналів і под.

Емоційна теорія психіки полягає в тому, що вона в основу психічного ставить емоції, котрі виникають на основі інстинктів (сліпих спонук) та являють собою спонукальні сили поведінки. **Ч. Дарвін** зауважував, що без інстинктів, корені котрих сягають історії виду, організм не може вижити. Інстинкти пов'язані з емоціями. Науковець розглянув інстинкти не з погляду їхнього усвідомлення суб'єктом, а застосовуючи об'єктивні спостереження за виразними рухами. Коли такі рухи мали практичне значення, про це нагадують стискання кулаків або оскал зубів у сучасної людини. Такі агресивні реакції означали готовність до бійки.

Хімічна концепція психіки пояснює психічну діяльність як наслідок хімічних реакцій в організмі людини. Так, вплив на психіку фармакологічних речовин зумовлює явища (скажімо, галюцинації), котрі не можна пояснити на основі формули речовини.

Когнітивна концепція психіки визначає її як властиву живим організмам систему отримання, перероблення та фіксації інформації, котру когнітивісти уявляють за аналогією з функціонуванням обчислювальних приладів.

Психосоціальна концепція психіки виявляється у тому, що людська психіка є продуктом, який містить і неповторно своєрідне психічне, і соціальне, котрі перебувають у взаємозв'язку та взаємозалежності.

Фройдівська концепція психіки розглядає її як таку, яка складається з 3-х компонентів, рівнів: “ВОНО”, “Я” і “НАД-Я” [9]. На думку З. Фрейда, “ВОНО” – несвідоме частина психіки, яка виявляється як вируючий казан біологічних вроджених інстинктивних потягів: агресивних і сексуальних. “ВОНО” насичене сексуальною енергією – “лібідо”. Оскільки “ВОНО” – несвідоме та ірраціональне, то підкоряється принципу задоволення, тобто задоволення і щастя – головні цілі в житті людини. Другий принцип поведінки – гомеостаз –

тенденція до збереження зразкової внутрішньої рівноваги.

Другий рівень людської психіки “Я” становить свідомість, яка перебуває у стані постійного конфлікту з “ВОНО”, пригнічуючи сексуальні потяги.

Третій рівень людської психіки – це “НАД-Я”, котре слугує носієм моральних стандартів

На “Я” впливають три сили: “ВОНО”, “НАД-Я” і суспільство, яке висуває свої вимоги до людини. “Я” прагне встановити гармонію між ними, підкоряється не принципу задоволення, а принципу “реальності”.

Комплементарна концепція психіки, яку розробив К.-Г. Юнг, розкриває психіку як комплементарну взаємодію свідомого і несвідомого компонентів за безперервного обміну енергією між ними [14; 15]. Для К.-Г. Юнга несвідоме не було психобіологічним скупченням відторгнутих інстинктивних тенденцій, витіснених спогадів і підсвідомих заборон. Він вважав його творчим, розумним принципом, що пов’язує людину зі всім людством, з природою і Космосом.

Матеріалістична концепція психіки розглядає її як системну властивість високоорганізованої матерії (мозку), що полягає в активному відображенні суб’єктом об’єктивного світу, в побудові суб’єктом невід’ємної від нього картини цього світу і саморегуляції на цій основі своєї поведінки й діяльності.

Теологічна концепція психіки фактично прирівнює її до невмирущої душі, данної Богом.

Езотеричні концепції (моделі) психіки (їх також називають “символічними системами”) репрезентують психічне, апарат якого дає змогу структурувати Простір Невидимого, вичленивши те, що міститься в ньому. Езотерична модель є так званим апаратом, абсолютно необхідним для орієнтації в Тонкому Світі й змістовної класифікації всього наявного у ньому.

Езотеричні моделі описують Психокосмос як Ціле, конкретизуючи окремі ділянки, елементи і деталі, розширюючи й анатомуючи живе, нерозчленоване ціле Суб’єктивного Світу.

Приклади різних езотеричних концепцій (моделей) психіки – це численні праці теософського змісту і наближених до монотеїстських традицій, і тих, що перебувають поза офіційними церковними доктринами. До останніх можна зарахувати теософію О. Блаватської, А. Бейлі й О. Реріх, а також чимало моделей психіки, створених упродовж ХХ і на початку ХХІ ст. відомими психологами.

Отже, аналіз праць з проблем сутності, змісту й закономірностей функціонування людської психіки свідчить про відсутність концепцій та моделей, які б, по-перше, відповідали новітнім досягненням сучасної науки; по-друге, розкривали операційно-процесуальний бік її діяльності; по-третє, могли пояснити всі психічні явища, що трапляються в житті людини. Лише в деяких з них мова йде про її енергетичні аспекти. Проте такі аспекти людської психіки тією чи іншою мірою досліджували В. Бойко [2], О. Донченко [6], Д. Кандиба і В. Кандиба [7], Е. Фром [10], Г. Хант [11] та ін. Однак, у цілому психоенергетична концепція психіки людини залишається не обґрунтованою.

Матеріали і методи. Для обґрунтування психоенергетичної концепції людської психіки ми використали методи аналізу, синтезу, порівняння, абстрагування й групування наявних знань про людину, прояви у ній несвідомого, підсвідомого і надсвідомого, витоки її свідомості, роль і місце мозку та нервової системи в життєдіяльності, про її зв’язок зі Всесвітом, матерією та енергією, що знаходяться в ньому, про єдність Космосу та Людини.

Учені вважають, що Всесвіт – це гігантська голографічна і квантово-механічна система, а психіка (відображений світ), яка регулює поведінку людини і тварин, мабуть, повинна містити елементи голографії, що мають квантово-хвильову природу. Поданий тут хвильовий (голографічний) погляд дає змогу вказати на фундаментальний рівень живої матерії, на якому отримує абсолютно конкретне природничо-наукове значення загальнонауковий принцип прямої адекватності образу уявного об’єкта.

З цих позицій виходить, що людська психіка відповідає Всесвіту і всьому, що існує в ньому. Це здається абсурдним і неможливим з погляду класичної логіки, але людині властива дивна подвійність: у певних випадках людей можна з успіхом описати як окремі матеріальні об’єкти та біологічні машини, тобто прирівняти людину до її тіла і функцій організму. Проте в інших випадках людина може діяти у вигляді безмежного поля свідомості, що долає обмеження простору, часу і лінійної причинності.

Аби описати людину всебічно, маємо визнати парадоксальний факт: людина водночас і матеріальний об’єкт, і широке поле свідомості, тобто психічне у просторі й часі. Люди можуть усвідомлювати себе за допомогою двох різних модусів досвіду. Перший з них можна назвати хілотропною свідомістю: вона подає знання про себе як про фізичну істоту з чіткими гранями й обмеженим сенсорним діапазоном, котра живе у тривимірному просторі та лінійному часі у світі матеріальних об’єктів. Переживання цього модусу систематично підтримують такі базові припущення: матерія речовинна; два об’єкти не можуть одночасно охоплювати один і той самий простір; минулі події безповоротно були втрачені; майбутні події емпірично недоступні; неможливо відразу перебувати у двох і більше місцях.

Другий емпіричний модус можна назвати холотропною свідомістю: вона представляє поле свідомості без певних рамок, має необмежений спрактикований доступ до різних аспектів реальності без посередництва органів чуття. Переживання в холотропному модусі систематично підтримують протилежні (ніж у хілотропному модусі) припущення: речовинність і безперервність матерії є ілюзією. Час та простір надзвичайно довільні: один і той самий простір одночасно можуть зайняти багато об’єктів. Минуле й майбутнє можна емпірично пережити зараз; можна відчутти досвід перебування у кількох місцях одразу.

Про всепов’язаність суцього, тотальну єдність Космосу та Людини окремі дослідники стверджували завжди і скрізь.

Езотеризм загалом визнає, що з моменту *Створення Всесвіту* завжди і скрізь, у просторі та часі існували *Життя, Речовина, Свідомість* (на наш погляд, психічне як носій інформації).

Незаперечним є те, що у Всесвіті непохитно діють закони збереження, з котрих ми досягнули ті, що виявилися доступними експерименту чи теоретичним дослідженням – закони збереження маси й енергії, які згодом були об'єднані в єдиний закон збереження енергії-маси. Всі живі істоти нашої планети тісно взаємопов'язані процесами енергетичного й інформаційного обміну. Людина також пов'язана цими процесами з Космосом. Усе це дозволяє говорити про існування ще двох законів – закону збереження *Життя* і закону збереження інформації. Такий зв'язок можливий лише завдяки наявності відповідного єдиного інформаційно-енергетичного поля.

Важливим науковим відкриттям для психоенергетичної концепції психіки стало також виявлення того, що матеріальні частини можуть утворюватися з чистої енергії й знову перетворюватися на чисту енергію за зворотного процесу. Представники квантової теорії Ю. Унгер, Е. Уокер, Ч. Мьюзес й інші в інтерпретації відкриття квантової реальності ключову роль відводять психіці. Однак поняття психіки у них не має однозначного визначення, хоча простежується тенденція до визнання її самостійного існування.

Одночасно завдяки успіхам у психонейроендокринології, психосоматичній регуляції, парапсихології та дослідженням психоенергетичних процесів за межових станів намічені певні шляхи до раціонального розуміння проблеми. Цьому сприяло насамперед введення у біологію людини квантово-механічних уявлень, що допомогло по-новому розглядати поняття біологічного простору та часу, полів і енергій, принципів функціонування й законів збереження, котрі діють у живих системах, вищим утіленням яких є людина та її психічна діяльність. Природа людини за такого погляду репрезентується у всій повноті, цілісності та єдності з навколишнім світом і властивими їй закономірностями інформаційного енергообміну.

З усіх видів енергії нам відомі лише три: 1) електромагнітна; 2) гравітаційна; 3) ядерна. Проте їх безліч, і серед них, імовірно, є біополе. Поняття “біополе” – одне з найвикористовуваних і дискусійних на сучасному етапі.

Американський учений, засновник кібернетики Норберт Вінер (1894 –1964) на початку 60-х років ХХ ст. висунув гіпотезу, що мозок людини генерує електромагнітні хвилі. Невдовзі таку гіпотезу було підтверджено експериментально. Тепер ці біохвилі записують на спеціальних приладах для отримання електроенцефалограм. Мозок людини випромінює величезну кількість електромагнітних хвиль різної частоти: альфа-хвилі (8-14 Гц), бета-хвилі (14-30 Гц), тета-хвилі (4-8 Гц), дельта-хвилі (1-4 Гц).

У кількох експериментах Н. Вінер установив: біохвилі є не тільки механізмом випромінювання, а й

механізмом сприйняття людиною біохвиль інших людей.

Біохвилі – дуже складний і загадковий канал передавання інформації, який значно перевищує можливості мовного, емоційного й інших форм спілкування людей через органи чуття. Учений висунув гіпотезу, згодом підтверджену багатьма дослідниками: люди здатні спілкуватися на відстані навіть тоді, коли безпосередній контакт між ними унеможливлений. Найяскравіший доказ цього факту – телепатія.

Очевидно, у скаді біополя або окремо існує й психоенергія (а може біополе і є психоенергією). Таке припущення підтверджується тим, що під час клінічної смерті ЕЕГ¹ становить пряму лінію, а свідомість у таких хворих може зберігатись, очевидно, в незалежному, відокремленому від мозку стані. Отже, вірогідно взаємодія між мозком і психікою здійснюється на енергетичному рівні.

Одна з головних проблем, котрі постають перед людиною, яка хоче вивчити психоенергетику, – неможливість однозначного визначення самого феномену психічної енергії та значні труднощі за спроб репрезентувати саму цю енергію у звичних образно-тілесних межах уяви. Питання складне, але чітко встановити психоенергію насправді неможливо. Психоенергія – принципово новий для сучасної свідомості термін, незнайомий навіть академічним фахівцям. Це вища, надто тонка енергія.

На нашу думку, психоенергія повинна розглядатися як єдине підґрунтя зв'язку між життям минулого, теперішнього і майбутнього в їхньому нерозривному зв'язку та цілісності. Вона забезпечує єдність Всесвіту й людини, циркулює у Всесвіті.

Учений О. Клізовський у праці “Основи світобачення Нової Епохи” констатує: психічна енергія – те, що у звичайному розумінні розглядають як духовність. І розвиток психічної енергії, за суттю, – це розвиток духовності. Однак не тієї духовності, котра у сучасної людини виражається у виконанні обрядів і відвідуванні храмів, а тієї дійсної, вищої духовності, що полягає в залученні до Вищого Світу, розкритті у собі вищої свідомості, в розвиткові, оволодінні й у свідомому користуванні тією величезною вищою силою, яка властива кожному з нас; для користі еволюції та блага всього людства.

Науковці Д. Кандиба і В. Кандиба дійшли висновку: психіка, чи психічна енергія, діє поза часом і простором та присутня всюди і у всьому [7]. Отже, у їхніх поглядах спостерігаємо неймовірно ірраціональні ідеї: допускається наявність психічного не лише в людей і тварин, а навіть у рослин і мінералів. Подібні твердження визнавались ще древньоіндійською філософією, а згодом видатними вченими Європи, особливо в епоху Відродження.

Згідно з З. Фройдом психоенергія перебуває у несвідомому людини, а саме – в “лібідо” [9]. Згодом К.-Г. Юнг визначив потенціал психоенергії колективного несвідомого та його вплив на поведінку людини [13; 14; 15]. Трохи пізніше науковець М.

¹ ЕЕГ — електроенцефалографія.

Хардинг уже розглядає різні види психонергії, котрі спричиняють різні психічні порушення [12].

Результати та їх обговорення. Результати, отримані внаслідок аналізу досягнень у різних галузях науки, свідчать про необхідність перегляду попередніх підходів до тлумачення психічного, психічної діяльності та психіки людини.

Наведено низку аргументів, чим це обумовлено.

Так, детальний аналіз усіх концепцій психіки свідчить, що опираючись на кожну з них, не можна пояснити виникнення і перебіг більшості психічних явищ, які трапляються в житті людини. Наприклад, явище миттєвого пізнання не можна зрозуміти, обмеживши себе уявленням про мозок як лише про безліч системно організованих клітин, чи з позицій психофізіологічної, психофізичної, нейрофізичної, хімічної, емоційної, фрейдівської та ін. концепцій і моделей психіки. Феномен миттєвого пізнання підказує, що між тією інстанцією, куди прийшло враження, і тією, де зберігався образ, існує взаємодія: вона дає змогу витягнути матеріал із пам'яті без його послідовного пошуку, а це передбачає наявність між цими інстанціями взаємодії за принципом внутрішньомозкового радіо.

Відоме і фізіології, і кібернетиці таке уявлення: образ об'єкта кодується за допомогою подвійного стану нервових клітин (збудженого і загальмованого) і нині не може вважатися задовільним. Виникає питання: яким чином кожна клітина кіркових полів здатна до відображення різних якостей предмета – кольору, звуку, матеріалу, внутрішньої будови, просторових контурів та ін.?

Так само не можна зрозуміти яким чином через клітини, за допомогою лише мозку чи за допомогою хімічних реакцій, чи за допомогою рухових реакцій організму, чи за допомогою інстинктів та емоцій, чи за допомогою проходження нервових імпульсів рефлекторною дугою через нервову систему людини, чи за допомогою нейрофізичних трансформацій і под. дуже швидко проходить інформація не лише про предмети, явища і зв'язки між ними, а й про їх значущість для людини; яким чином формується нова думка, ідея, здійснюється винахід; як відбувається осяяння; не можна, приміром, зрозуміти, чому людина кохає саме цю людину, а не іншу і под.

Мабуть, така взаємодія можлива через психоенергію, в якій наявна інформація не лише про образ, предмет чи явище, а й про їх значення для людини. Проте така психоенергія не породжується і не утримується ні мозком людини, ні її нервовою системою, ні її організмом. Мозок людини – це один із найдосконаліших приладів, витворений природою (і ще до кінця не вивчений людиною), він не породжує психіку індивіда, а лише є тим інструментом, який здатний її отримувати й випромінювати психоенергію, здійснювати трансформацію зовнішньої психічної енергії у внутрішню і навпаки. Так само телевізор не “виробляє” різних картинок, котрі бачимо на екрані, а приймає електромагнітні хвилі, де закладено відповідну інформацію. Отже, мозок, нервова система людини – це своєрідний антенно-фідерний пристрій, який приймає, розкодує, трансформує й випромінює психоенергію.

Те, що людська психіка функціонує на енергетичному рівні, підтверджують й інші факти, скажімо, парапсихологічні. Не менш переконлива здатність окремих екстрасенсів зчитувати, беручи в руки предмет, з нього інформацію (феномен психометрії) про місце, людей, події, залежність та інше, пов'язане з цим предметом. У процесі дослідження також підтверджено: різні екстрасенси з одного й того ж предмета завжди зчитують одну інформацію. Якщо це можливе, то така інформація, пам'ять про події, котрі пов'язані з цим предметом, насправді існують, причому у вигляді психоенергії.

Застосовуючи наукове відкриття про те, що матеріальні частини можуть утворюватись з чистої енергії та знову перетворюватись на чисту енергію під час зворотного процесу, допускаємо аналогічний зв'язок між психічним і психоенергією. Матеріальні, інформаційні, історичні, духовні, політичні, ідеологічні, космічні, планетарні, дієві, мисленні, чуттєві й поведінкові форми існування психічного перетворюються (розоб'єктивуються) на певний психопотенціал, а останній, за відповідних умов, об'єктивується у зазначені форми існування психічного.

Сучасні антропологи також усвідомили неможливість звести людину та її проблеми до механістичних модельних уявлень про роботу організму й психіки. Чимало з них аргументують: такий необхідний синтез наукових знань повинен ґрунтуватися саме на психічній, духовній організації світу як початковому й основному.

Відтак саме психоенергетичні моделі психіки з їхньою всепов'язаністю та всепроникненням і простою можна покласти в основу нового наукового синтезу. Недарма філософ Тейяр де Шарден окреслив низку положень для дослідження психіки (в тому числі всезагальної космічної). Його положення про ефект взаємопроникливості психічного, гіпотеза про безмежність психічних просторів в універсумі, припущення про зростаючу експансивність у зв'язку із чимраз більшою мірою стиску взаємовпливу посередництвом єдиного психічного також можуть слугувати методологічними засадами дослідження енергетичної концепції людської психіки і психічного. Він також допускає, що, по суті, будь-яка енергія має психічну природу.

Вважаємо, що кожен предмет і явище є психічним, яке утримує психоенергію (інформацію про нього та його зачуність). Отже, *психічне – це те, що містить психоенергію будь-якої полярності та може взаємодіяти з людською психікою й іншим психічним*. Одиницею психічного є квант енергії, в якому наявна мінімальна інформація, котра вже має певну значущість. Саме в психоенергії закладена інформація різного змісту. Крім цього, така інформація, за функціонування відповідної псі-програми розкодування, може зчитуватися, передаватися, розшифровуватися, відтак впливати на інші предмети, явища, психіку людини.

Можна допустити: психоенергія існує у формі специфічних псі-хвиль, котрі є хвильовими функціями (тобто – носіями психічної сутності того чи іншого предмета, явища). Ці псі-хвилі миттєво

поширюються не лише в мозку людини, а й у будь-яку точку Всесвіту.

У психоенергії психічного людини закодовані її думки, почуття, вольові акти, ідеї тощо та їх знаущість для неї. Водночас кожна думка, висловлювання, емоція, почуття, вчинок, дія, акт поведінки, сама поведінка та діяльність індивіда має певний заряд психоенергії, який викидається (впливає) на інших суб'єктів соціального буття.

Психоенергія становить основу цілісного й інтеграційного початку в людині. Зв'язки, ґрунтовані на динаміці психоенергії, вирізняються високою інформаційною насиченістю за зовні слабких силових (грубо-енергетичних) виявів. Психоенергетичні впливи причинні, гранично тонкі. Це системно організуючі впливи, що контролюють динаміку фізичних сил людини.

Психоенергія містить дві складові: 1) інформаційну; 2) енергетичну. Інформаційна охоплює відомості про явища, процеси, події, наміри, установки і под. Енергетична відображає величину (ступінь значущості змісту інформації), тобто енергетичну потужність психічного. Власне енергетична потужність (її збільшення або зменшення) залежить від того, наскільки важлива ця інформація для людини, наскільки сильно і глибоко переживає її вона та вірить в її реалізацію. Власне, ступінь значущості відображає силу психічного, потужність його впливу на будь-яке інше психічне, а отже – на вчинки та поведінку людини. Цю ступінь позначаємо поняттям “енергетична потужність”.

У всякому психічному (психоенергії) міститься інформація та певна величина енергетичної потужності. Однак у психіці людини наявна велика сукупність різного внутрішнього психічного, і кожне з них утримує відповідну інформацію та має певну енергетичну потужність. Разом вони становлять психоенергетичний потенціал психіки (як внутрішнього психічного). Це стосується і зовнішнього психічного, котре впливає на людську психіку.

Отже, психоенергетичний потенціал – це позитивна чи негативна величина інтегрованої сукупності певного зовнішнього або внутрішнього психічного. Він відображає загальний інтегрований обсяг інформації та її вагомість (інтегровану сукупну величину енергетичної потужності).

Психічне розподіляють на внутрішнє й зовнішнє.

До *внутрішнього психічного* належить усе, яке стосується внутрішнього світу індивіда, – емоції, почуття, переживання, образи уявлень, стани, властивості, мотиви, цінності, установки, погляди, думки, стереотипи, різні психічні утворення і под. У психіці кожне окреме зі згаданих явищ існує у вигляді мобільного пласту незалежної психоенергії. Сюди також належить ментально-психічне, тобто те, що передається індивіду від етносу й нації. Різне психічне має психоенергію з певною величиною позитивного чи негативного потенціалу.

Зовнішнє психічне існує поза індивідом і містить психоенергію та впливає на його психіку. Така психоенергія може бути неоднаковою і за обсягом, і за полярністю, а стосовно впливу на поведінку й

життєдіяльність людини – позитивною, нейтральною чи негативною.

Водночас індивід, відтворюючи й трансформуючи зовнішнє психічне, втілює його у свої норми поведінки, принципи, емоції, почуття, звичаї, ціннісні орієнтації, соціально-психологічні установки, відносини, діяльність, творчість тощо, тобто зовнішнє психічне може перетворитися на внутрішнє психічне.

Психоенергія, яка надходить зі зовнішнього середовища, взаємодіє із наявним психічним. Унаслідок цього накопичується інформація й енергетична потужність у психіці людини. Енергетична потужність може збільшуватися не лише внаслідок дії зовнішнього психічного, а й через дію внутрішнього психічного між собою. Лише одна неприємна або страшна думка, промайнувши в мозку, коли їй дати волю, здатна викликати цілий каскад думок, кожна з яких буде ще неприємнішою, найстрашнішою, а загалом усе завершиться зміною (збільшенням) негативного психоенергетичного потенціалу, котий може об'єктуватися у відповідні вчинки і поведінку.

Вирізняють також психічне минулого, теперішнього і майбутнього. На нашу думку, *психічне минулого* існує у вигляді психоенергії з певним змістом і кодом. Саме завдяки однаковому коду, приміром, етнофорів і родичів, психоенергія минулого взаємодіє з психікою людини. Причому в психоенергії минулого є кілька кодів. Перший код дає людині змогу взаємодіяти зі загальнолюдським психічним, другий – з етнічним, третій (спадковий) – з родинним.

Психічне теперішнього – це те, що міститься у психіці й поза нею і сформувалося внаслідок впливу наявних чинників у суспільній, особистісній та особистій діяльності.

Психічне майбутнього перебуває у Всесвіті й діє через надсвідомі канали. Наголосимо, однак: у випадку отримання інформації “з майбутнього”, чинник часу вислизає з-під контролю свідомості – можна цілком виразно сприйняти предмет, явище або процес, з яким доведеться зіткнутися в майбутньому. Проте лише у виняткових випадках людина, одержавши таку інформацію, може чітко усвідомити і розповісти іншим про час, де відбудеться ця подія.

На підставі викладеного можна зробити висновок, що за сутністю і змістом психіка людини являє собою відносно самостійне індивідуальне холографічне інформаційно-енергетичне утворення зі своїм псі-кодом, яке утримує інформацію про минуле, теперішнє і майбутнє суб'єкта психіки, його внутрішній і зовнішній світ, а також відображає їх значущість для нього.

За будовою людська психіка – це багаторівневе й багатосистемне, але цілісне й самостійне суще утворення, котре існує одночасно в індивідові й поза ним.

Власне людська психіка функціонує на кількох рівнях – *несвідомому, підсвідомому, свідомому і надсвідомому* (рис. 1).

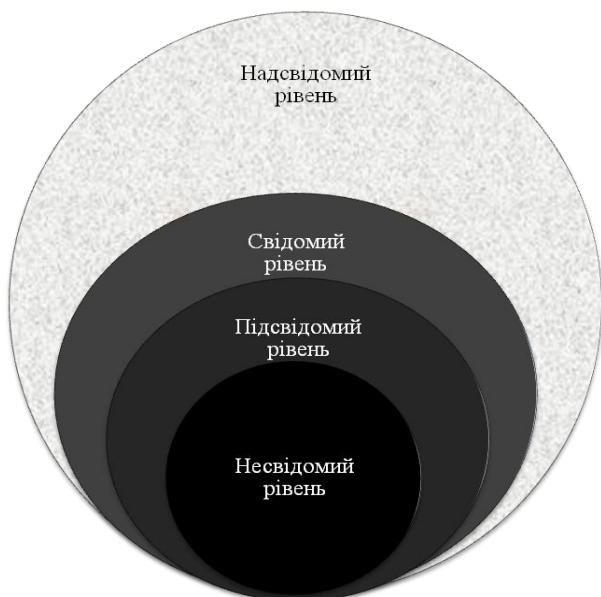

Рис.1. Рівні людської психіки

За операційно-функціональними можливостями психіка людини – це процес постійний взаємодії психоенергії зовнішнього і внутрішнього та внутрішньо-внутрішнього психічного, внаслідок чого відбувається *відображення минулого розвитку людства, раси, етносу й нації, роду та родини, а також зовнішнього світу; утримування й відтворення внутрішнього віту суб'єкта психіки; гармонізація й упорядкування смислів його життєдіяльності, розоб'єктивація внутрішнього психічного у зовнішнє й об'єктивація зовнішнього психічного у внутрішнє*. Це відбувається внаслідок наявності в людській психіці відповідних псі-програм.

Більшість дослідників несвідомого вводять сюди і підсвідоме, і надсвідоме, але ми їх розподіляємо, з огляду на їхні функції. Підсвідомий рівень психіки змістовно та за функціями вирізняється від несвідомого, свідомого і надсвідомого. Хоча цей поділ умовний, оскільки людська психіка функціонує як єдиний нерозривний комплекс, де різні рівні виконують свої функції, але їхній розвиток у кожної людини може бути різним. Зв'язок між цим рівнями відбувається через психоенергію.

Свідомість постає рівнем, який утримує психічне, що забезпечує безпосередню життєдіяльність. Проте, на думку вчених, за обсягом цей рівень незначний.

Психіці притаманні певні властивості. Одна з них – це *об'єктивація та розоб'єктивація психоенергії*. Сутність цих властивостей полягає в тому, що психоенергія може трансформуватися у конкретні предмети і явища, тобто об'єктивуватися, а за відповідних умов знову перейти з предметів і явищ у

психоенергію, тобто розоб'єктивуватися. Процеси об'єктивації-розоб'єктивації можна пояснити на прикладі картини, створеної художником. Для нього це полотно – об'єктивація певної частини його психоенергії. Але коли картина експонується, скажімо, в музеї, картинній галереї чи виставлена на продаж, то для того, хто її розглядає, вона стає зовнішнім психічним, психоенергія якого розоб'єктивується й об'єктивується у відчуттях, сприйняттях, розумових і чуттєвих образах, котрі виникають у суб'єкта споглядання.

Властивість *синергійності* людської психіки виявляється в тому, що вона здатна до накопичення психоенергетичного потенціалу (позитивного, нейтрального, негативного).

Індивідуальній психіці притаманна така властивість, як *інтровертованість або екстравертованість*. Інтровертованість характеризує спрямованість психіки на себе, своє внутрішнє психічне, їхню зміну, взаємодію, взаємопроникливість та ін. Екстравертованість, навпаки, виражає спрямованість психіки на зовнішнє психічне – навколишній світ, взаємини в ньому і под.

Ще одна властивість психіки – її *психологічна репродуктивність*, тобто здатність до відтворення попереднього психічного з такою самою інформацією й енергетичною потужністю.

Рефлексія як властивість психіки, полягає у сприйманні й перенесенні змін зовнішнього світу, його різних видів і форм психічного на себе, перетворенні їх на власне психічне. Усілякі суттєві зміни в соціальному просторі й часі, під час навчання та виховання є психічним, що впливає (деформує, змінює психоенергетичний потенціал іншого психічного) на психіку особистості. На основі цієї властивості розвивається психіка. Вона також допомагає людині пристосуватися до нової реальності.

Висновки. У психоенергетичній концепції психіки людини головними є такі положення: 1) людська психіка функціонує на енергетичному рівні, тобто у вигляді псі-енергії; 2) людська психіка (псі-енергія) одночасно існує в людині та поза нею; 3) кожна людська психіка має свій власний неповторний псі-код; усе внутрішнє психічне (зі своїми псі-енергіями) в основі містить цей самий псі-код як базовий; 4) психіка конкретної людини містить психічне минулого, теперішнього і майбутнього; 5) людська психіка функціонує на кількох рівнях – несвідомому, підсвідомому, свідомому і надсвідомому; 6) людську психіку (систему) можна розглядати як сукупність підсистем.

ЛІТЕРАТУРА

1. Берн Э. Психика в действии / Э. Берн; пер. с англ. П.А. Самсонов. – Мн.: Попурри, 2007. – 432 с.
2. Бойко В.В. Психоенергетика / В.В. Бойко. – СПб.: Питер, 2008. – 416 с.
3. Варій М.Й. Енергетична концепція психіки і психічного / М.Й. Варій. – К.: Центр учбової л-ри, 2009. – 318 с.
4. Вернадский В. Начало и вечность жизни / В. Вернадский. – М.: Сов. Россия, 1989. – 704 с.
5. Грофф С. За пределами мозга: рождение, смерть, трансценденция в психотерапии / С. Грофф. – М.: Соцветие, 1992. – 336 с.
6. Донченко Е.А. Социальная психика / Е.А. Донченко. – К.: Наук, думка, 1994. – 300 с.
7. Кандыба Д.В., Кандыба В.М. Управляемый медитативный автотренинг / Д.В. Кандыба, В.М. Кандыба. – М.: Медицина, 1990. – 195 с.

8. Тайны сознания и бессознательного : хрестоматия / сост. К.В. Сельченко. – Мн. : Харвест, 1988. – 496 с.
9. Фройд З. “Я” и “Оно”: Сборник / З. Фройд; Пер. с нем. – СПб. : Издательский Дом “Азбука-классика”, 2007. – 288 с.
10. Фромм Э. Душа человека / Э. Фромм. – М. : ООО "Изд-во АСТ-ЛТД", 1998. – 204 с.
11. Хант Г.Т. О природе сознания: с когнитивной, феноменологической и трансперсональной точек зрения / Г.Т. Хант; пер. с англ. А. Киселева. – М. : ООО "Издательство АСТ", 2004. – 555 с.
12. Хардинг М.Э. Психическая энергия / М.Э. Хардинг. – М.: Рефл-бук ; К.: Ваклер, 2002. – 476 с.
13. Юнг К.-Г. Психика: структура и динамика / К.-Г. Юнг; пер. А.А. Спектор. – М.: АСТ; Мн. : Харвест, 2005. – 416 с.
14. Юнг К.Г. Об архетипах коллективного бессознательного // Вопросы философии. – №1. – 1988. – С. 133–152.
15. Юнг К.Г. Архетип и символ. – М. : Ренессанс, 1991. – 304 с.

REFERENCES

1. Berne E. The mind in action / E. Berne; transl. from English by P.A. Samsonow. – Minsk: Poppuri, 2007. – 432 p.
2. Boyko V.V. Psychoenergy / V.V. Boyko. – Saint Petersburg: Peter, 2008. – 416 p.
3. Variy M.Y. Energy concept of the psyche and the psychic / M.Y. Variy. – K. : Center of educational literature, 2009. – 318 p.
4. Vernadsky V. The beginning and eternity of life / V. Vernadsky. – М. : Soviet Russia, 1989. – 704 p.
5. Grof S. Beyond the Brain: Birth, Death and Transcendence in Psychotherapy / S. Grof. – М. : Sotsvetiye, 1992. – 336 p.
6. Donchenko E.A. Societal psyche / E.A. Donchenko. – K. : Naukova dumka, 1994. – 300 p.
7. Kandyba D.V., Kandyba V.M. Manageable meditative auto-training / D.V. Kandyba, V.M. Kandyba. – М. : Medicine, 1990. – 195 p.
8. Secrets of consciousness and of unconscious : chrestomathy / composed by K.V. Selchenok. – Minsk : Harvest, 1988. – 496 p.
9. Freud S. The Ego and the Id : Collection / S. Freud; Transl. from German. – St. Petesburg : Publishing House “Azbuka-klassika.”, 2007. – 288 p.
10. Fromm E. Human soul / E. Fromm. – М. : LLC "Publishing House “AST-LTD”, 1998. – 204 p.
11. Hunt H.T. On the Nature of Consciousness : Cognitive, Phenomenological, and Transpersonal Perspectives / H.T. Hunt; transl. from English by A. Kiseleva. – М. : LLC "Publishing house AST", 2004. – 555 p.
12. Harding M.E. Psychic energy / M.E. Harding. – М.: Refl-book ; К.: Wakler, 2002. – 476 p.
13. Jung C.G. The structure and dynamics of the psyche / C.G. Jung; transl. by A.A. Spektor. – М.: AST; Minsk : Harvest, 2005. – 416 p.
14. Jung C.G. The Archetypes and the Collective Unconscious // Philosophy questions. – №1. – 1988. – P. 133–152.
15. Jung C.G. Archetype and symbol. – М. : Renaissance, 1991. – 304 p.

Human psyche in psychoenergetic concept

M. Y. Variy

Abstract. The article deals with the psychoenergetic concept of the human psyche. This concept proves that human psyche, in the very substance and content, is a relatively independent individual holographic multilevel informative energetic formation with its psi code. It contains the information about the past, present and future of the subject of the psyche, its inner and outer world, and it also reflects their significance for him.

Key words: *psyche, concepts of the psyche, psychoenergetic concept of the psyche, psychoenergy, the psychical, external psychical, internal psychical, unconscious, subconscious, conscious, superconscious.*

Психика человека в психоэнергетической концепции

М. И. Варий

Аннотация. В статье обоснована концепция психоэнергетической психики человека. Установлено, что суть и смысл человеческой психики являет собой относительно самостоятельное холографическое многоуровневое информационно-энергетическое образование со своим пси-кодом, которое содержит информацию о прошлом, настоящем и будущем субъекта психики, его внутренний и внешний мир и отражает их значение для него.

Ключевые слова: *психика, концепции психики, психоэнергетическая концепция психики, психоэнергия, психическое, внешнее психическое, внутреннее психическое, бессознательное, подсознание, сознание, надсознание.*